

5. The fulfillment of the Church Charter is determined by the capabilities and knowledge of the cantor and singers.
6. The choir does not know how to sing in chant, therefore it sings in one standard melody, most of the canticles in the canon are read;
7. The repertoire is monotonous, repeating from service to service

But despite the difficulties, there is a huge interest in church services among parishioners. There is a sufficient number of people who have a musical ear and have the basics of musical literacy, who could sing in the choir if someone taught them. As a rule, there are children and adolescents in the church who would like to sing the service or help at the altar.

Thus, in reality there is a fertile field for the creative work of the cantor, for the missionary activity of the Church. The main difficulty for the cantor is being open to changes in approach to the organization of choral work. For this, the cantor needs to try to bring together the positions of singing non-musicians and singing musicians. The rehearsal can help with this. Musicians help to learn musical scores and non-musicians to learn chants. Collective work always brings people together and creates a Christian attitude in a collective where every singer is important, both musicians and non-musicians.

There may be additional motivation in working with musicians – for example, training in regency (conducting). Experience has shown that when a musician tries to master the service himself and holds at least one liturgy, asks questions and works through disagreements, he will be less likely to criticize weaker singers or the cantor or the general choral system of the parish.

Working with non-musicians encompasses a field of possibilities - from recording chants to using a voice recorder for home study or organizing additional rehearsals for group and individual lessons in musical literacy. As a result, we have a fairly stable choir singing at every service. The choir can sing by chants. The repertoire is based on the medium complexity compositions, and the cantor has the opportunity to choose different pieces.

In the organization of the church choir according to this principle, the cantor is entrusted with organizational, pedagogical, missionary, and catechism work. The main thing is that money should not be at the heart of the church choir. Material reward should always be as “Christianized” as possible. This should be perceived as gratitude to the temple for the hard and dedicated work of the singers in the glory of God! It is very important that the care of the choir from the clergy not be limited only to the quality of liturgical singing. After all, if the “mercenary” gradually becomes churchy, everyone will benefit from it. Everything suggests that there should be a special pastoral care for the choir.

К. Ю. Донцова-Пушенко

**КОМПОЗИТОРСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОЕЗІЙ Г. СКОВОРОДИ
В ХОРОВИХ МІНІАТЮРАХ В. КИРЕЙКА**

Композиторська інтерпретація філософсько-художньої спадщини Г. Сковороди – сталий напрям хорового мистецтва України на сучасному етапі. Серед композиторів-інтерпретаторів творчого спадку українського філософа – Віталій Кирейко (1926–2016). У творчому доробку композитора – дві хорові

мініатюри, створені на основі текстів пісень зі збірки «Сад божественних пісень» (1757–1782) — «Ах, поля», «Видя житія сего я горе», створені до 250-річчя від дня народження поета (1972 р.).

У хорі «Ах поля» (13 пісня збірки Г. Сковороди) втілено ідею буття людини на лоні природи. Життю міста з властивим йому вирієм пристрастей і бажань композитор, наслідуючи ідейний зміст філософської пісні, протиставляв поезію полів, зелених дібров, настроїв безтурботного мандрівника, який не знає честолюбства і користі. Ознаки музичної зображальності поєднуються в хоровому творі В. Кирейка з індивідуалізацією образу ліричного героя. Хорова мініатюра — ліричний пейзаж за жанровими ознаками — втілює стан душі героя твору, захопленого спогляданням краси просторів рідної землі, сходом сонця, співом птахів. Відповідно до жанрових ознак хорової мініатюри, увагу композитора зосереджено на розвитку наскрізного образу, поданому в розгортанні та збагаченні.

Йдучи за віршованими рядками поетичного тексту, В. Кирейко застосовує метод довільної повторюваності слів, фраз, що зумовлює фактурне розширення музичної тканини твору, збагачення художнього образу. Співвідносність синтаксичної побудови вірша і музичної теми, варіантні повтори надають хоровій композиції ознак куплетно-варіаційної форми. Мелодико-гармонічний склад фактури змінюється з суто гармонічним (у розділах *menosso*), тоді як діа-tonіка чергується із хроматикою.

Хор на вірші сімнадцятої пісні збірки Г. Сковороди «Сад божественних пісень» — «Видя житія сего я горе» має ознаки драматичного монологу: ліричний герой переживає почуття страху, безсилля перед горем, що наповнює світ. Г. Сковорода порівнює горе з безмежжям моря, підсилює його образ синонімами («вихором скорбей, напастей, лиха»). Зміст другої строфи — характерний для філософа Г. Сковороди: його надихала ідея втечі від світу («Мір ловив мене. Но не поймал»). Поет намагався втекти від миру — «блудниці», «темного свету». Звернення до Христа у третій строфі пісні вказує на Спасителя, який врятує поета від темного світла.

Роздуми героя, заглиблення у власні почуття надають музичній композиції В. Кирейка лірико-психологічного змісту. Лірико-філософські, драматичні образи віршу Г. Сковороди спонукали композитора до обрання розвиненої форми, в основі якої — куплетна повторюваність, звернення до якої зумовлене поетичною першоосною. Поетична інтонація вірша стає основою музичного мовлення.

У хорах В. Кирейка на вірші Г. Сковороди «Ах поля» та «Видя житія сего я горе», попри жанрові й образні розбіжності хорових мініатюр, є спільні ознаки в підході композитора до поетичної основи, що спрямовує розвиток музичної дії. Використання куплетності як носія пісенності набуває розвитку в обох хорових композиціях на тексти Г. Сковороди.

В. Кирейко, як і геніальний філософ-мислитель Г. Сковорода, є продовжувачем класичних традицій української музики та поезії, який прагне до збагачення мистецької палітри художнього твору. Композитор оновлює засоби музичної виразності на народній основі, прагнучи до витонченості музичного письма, збагачення філософської думки Г. Сковороди, втілюючи її крізь призму музичного оновлення поетичних образів.